

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัว ในชุมชน รวมถึงในสถานศึกษามีความสำคัญสืบเนื่อง มาจากปัจจัยภายนอกประเทศของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์ทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจโลกของประเทศทางตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา ที่เน้นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรีนิยม หรือบริโภคนิยม ที่ให้ความสำคัญกับวัตถุ เงินตรา ประสิทธิภาพ กำไร ความรวดเร็ว การต่อสู้แข่งขัน ผลประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นความเจริญก้าวหน้า การขยายตลาด และการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น แนวคิดดังกล่าวนี้ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวคิด แนวทางการพัฒนา และแนวทางการบริหารจัดการภายในประเทศ อีกทั้งครอบคลุมเข้าไปยังสถานศึกษาทุกระดับชั้นและในครอบครัว ในชุมชน และในสถานศึกษา^๑ เพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงได้ชี้แนะแนวทาง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” อันเป็นปรัชญาที่ชี้แนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และสังคม ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกในยุคโลกาภิวัตน์

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานว่า เศรษฐกิจพอเพียงมิได้จำกัดเฉพาะของเกษตรกรหรือชาวไร่ ชาวนาเพียงเท่านั้น แต่เป็นเศรษฐกิจของทุกอาชีพ ทุกชนชั้น ไม่ยกเว้นแม้แต่นักเรียน^๒ ในส่วนของนักเรียนส่วนใหญ่ยังคงใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย ไม่มีความรอบคอบหรือไตร่ตรองก่อนการใช้จ่าย ขาดหลักพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม ประกอบกับยุคปัจจุบันมีสิ่งยั่วยวนให้นักเรียนหลงใหลใช้จ่ายจนเกินตัว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปลูกฝัง

^๑ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, เศรษฐกิจหมู่บ้านไทยในอดีต, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทต้นไทรการพิมพ์จำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๓๓.

^๒ทัศนีย์ ลักษณะภิชนชัช, ในหลวงกับเศรษฐกิจพอเพียง, (กรุงเทพมหานคร : นกเข้านักพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๖๖.

หลักเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษา รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ทางผู้บริหาร และครูต้องหาทางอบรม สั่งสอนนักเรียนโดยให้สอดคล้องในทุกรายวิชาเพราะ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ ต้องมีคุณธรรมกำกับความรู้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และยืนอยู่บนขาของตนเองได้อย่างเต็มความภาคภูมิ ไม่เขย่งก้ำวกระโดดตามคนอื่น ใช้ชีวิตอย่างประมาณตน มีการรองรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยไม่ประมาท ซึ่งการที่แต่ละบุคคลจะสามารถพึ่งตนเองได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้อย่างถูกต้อง และเพียงพอในเรื่องนั้น”

ดังนั้น ถ้านักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนนำไปสู่วิถีแห่งโรงเรียนพอเพียงแล้ว แม้ประเทศ หรือสังคมโดยรวมจะประสบเหตุวิกฤติอย่างไร จะล่มสลายไปอย่างไร แต่นักเรียนซึ่งเป็นกำลังอันสำคัญของประเทศชาติ ก็จะสามารถยืนหยัดอยู่ได้ จึงต้องสร้างกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาให้ได้

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะทำการศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา โดยเฉพาะ โรงเรียนไทรน้อย ซึ่งมีความเหมาะสมในการศึกษาเพราะมีจำนวนนักเรียนที่มากพอ และเป็นโรงเรียนที่จัดหลักสูตร และกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง อันเป็นการปูพื้นฐานที่สำคัญในการใช้ชีวิตอย่างสมดุล มีคุณธรรมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น อันตั้งอยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีทางด้านเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มี ๕ ด้าน

ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรม ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุ ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ด้านการวัดและประเมิน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑-๖ ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ มีจำนวน ๑,๕๐๐ คน ข้อมูลจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก ฝ่ายทะเบียนและวัดผลโรงเรียนไทรน้อย

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านสถานที่ทำการศึกษา

โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

เริ่มดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ – ๖ โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๒ กิจกรรม หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนแบบหนึ่ง ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยถูกออกแบบเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของโรงเรียนไทรน้อย ที่เกี่ยวข้อง กับเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๖.๓ เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การปฏิบัติตนด้วยความพอประมาณ อย่างมีเหตุและผลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และทางการดำเนินชีวิต พึ่งพาตนเองได้ ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่โลภมีความพอประมาณในชีวิตและพอเพียงในความเป็นอยู่

๑.๖.๔ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น วางแผนจัดสรรค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสมกับตนเองและความพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ของนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๕ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจ เกี่ยวกับระดับความพอเพียงมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบครอบ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้เข้ากับการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๖.๖ การมีภูมิคุ้มกันในตนเอง หมายถึง การเตรียมพร้อมเพื่อรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ทั้งด้านการดำเนินชีวิตของนักเรียนโรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๓.๑ ทำให้ทราบการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓.๒ ทำให้ทราบแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

๑.๓.๓ ผลงานวิจัยนี้จะสามารถนำไปส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น